Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sen. zn. 29 NSČR 12/2013, ECLI:CZ:NS:2013:29.NSCR.12.2013.1

Číslo: 77/2013

Právní věta:

Lhůta 5 let stanovená insolvenčním zákonem dlužníku ke splácení pohledávek věřitelů při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je lhůtou konečnou (nejzazší), přičemž její počátek určuje pro danou insolvenční věc vždy termín první splátky určený rozhodnutím o schválení oddlužení.

Jestliže dlužník za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře není schopen hradit měsíční splátky předpokládané podle schváleného oddlužení, ačkoliv řádně plní povinnosti uvedené v § 412 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona, není to důvodem k postupu podle § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona; postup podle § 418 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona tím však není vyloučen.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.02.2013

Spisová značka: 29 NSCR 12/2013

Číslo rozhodnutí: 77

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Konkurs, Oddlužení

Předpisy: § 406 odst. 3 písm. a) IZ ve znění do 31.10.2012
§ 412 IZ ve znění do 31.10.2012
§ 418 IZ ve znění do 31.10.2012

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 6. 8. 2012 K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem (dále jen „insolvenční soud“) zrušil oddlužení dlužnice M. Š. (bod I. výroku), prohlásil konkurs na majetek dlužnice (bod II. výroku), určil, že konkurs bude projednáván jako nepatrný (bod III. výroku), určil, že účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění usnesení v insolvenčním rejstříku (bod IV. výroku) a uložil insolvenční správkyni, aby předložila průběžnou (případně konečnou) zprávu do 30. 11. 2012.

Insolvenční soud vyšel zejména z toho, že:

1) Oddlužení dlužnici povolil usnesením ze dne 15. 6. 2009, které nabylo právní moci téhož dne.

2) Podáním doručeným 17. 7. 2012 sdělila insolvenční správkyně insolvenčnímu soudu, že dlužnice stále a dlouhodobě neplní splátkový kalendář; nepodařilo se jí sehnat zaměstnání, ani avizovanou větší sumu peněz od sestry ze Slovenska za prodej nemovitosti.

3) Insolvenční soud opakovaně nařídil (ve dnech 27. 9. 2010, 23. 5. 2011, 21. 7. 2011 a 31. 1. 2012) jednání dle § 418 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), vyčkávaje, zda se dlužnici podaří zajistit finanční prostředky na doplacení dluhu věřitelům a insolvenční správkyni (na odměně a hotových výdajích).

4) V poslední průběžné zprávě doručené insolvenčnímu soudu 17. 7. 2012 navrhla insolvenční správkyně zrušení oddlužení a prohlášení konkursu na majetek dlužnice, s tím, že není plněn splátkový kalendář, ani nejsou placeny náklady a odměna insolvenční správkyni, čímž dlužnici vzniká další závazek po schválení oddlužení.

Na tomto základě insolvenční soud – odkazuje na ustanovení § 418 odst. 1 písm. a), odst. 3 insolvenčního zákona a na obsah insolvenčního spisu – uzavřel, že dlužnice dlouhodobě neplní splátkový kalendář ani nehradí řádně odměnu a hotové výdaje insolvenční správkyně. Ve věci bylo opakovaně nařizováno jednání o zrušení oddlužení a ani vysvětlení insolvenční správkyně, ani vysvětlení insolvenčního soudu k vážnosti situace po zrušení oddlužení nevedlo u dlužnice k nápravě, byť ta spolupracuje s insolvenční správkyní a dokládá upřímnou snahu o shánění zaměstnání. Proto insolvenční soud zrušil oddlužení dle § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona a prohlásil konkurs na majetek dlužnice, s tím, že konkurs bude projednáván jako nepatrný, neboť dlužnice je fyzickou osobou, která není podnikatelem a splňuje požadavky § 314 insolvenčního zákona.

K odvolání dlužnice V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 22. 10. 2012 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud – cituje ustanovení § 418 odst. 1 insolvenčního zákona – vyšel z toho, že:

1) V usnesení o povolení oddlužení insolvenční soud dovodil, že dlužnice doložila aktuální příjem ve výši 19 996 Kč a do insolvenčního řízení se přihlásilo 19 věřitelů s pohledávkami ve výši 667 378,13 Kč. Insolvenční správkyně souhlasila s navrženým způsobem řešení úpadku, neboť dlužnice jí po celou dobu insolvenčního řízení poskytovala řádnou součinnost.

2) Usnesením ze dne 31. 7. 2009 schválil insolvenční soud oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře. Usnesením ze dne 8. 9. 2009 změnil insolvenční soud toto usnesení tak, že u věřitele č. 9 upravil zjištěnou částku z původních 6000 Kč na 0 Kč.

3) Podle zprávy insolvenční správkyně ze dne 6. 11. 2009 dlužnice plnila své povinnosti, od října 2009 je však nezaměstnaná.

4) Podle zprávy insolvenční správkyně ze dne 25. 3. 2010 byla dlužnice stále bez zaměstnání a v březnu (2010) uhradila pouze 3000 Kč.

5) Podle zprávy insolvenční správkyně ze dne 2. 8. 2010 byla dlužnice stále nezaměstnaná.

6) Usnesením udělil insolvenční soud souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení garáže ve výši 24 465 Kč zajištěnému věřiteli.

7) Podle zprávy insolvenční správkyně ze dne 10. 1. 2011 se dlužnici stále nepodařilo získat

zaměstnání a uhradila pouze částky 3000 Kč a 3500 Kč, které získala darem od příbuzných.

8) Podle zprávy insolvenční správkyně ze dne 10. 4. 2011 dlužnice stále nezískala zaměstnání a uhradila 5000 Kč.

9) Na jednání konaném 21. 7. 2011 předala dlužnice insolvenčnímu soudu darovací smlouvu, kterou se A. L. zavázala přispívat na splátkový kalendář částkou 4300 Kč měsíčně.

10) Podle zprávy insolvenční správkyně ze dne 15. 7. 2012 si dlužnice stále aktivně hledá zaměstnání, ale neúspěšně. Insolvenční správkyně proto navrhla zrušení oddlužení, s tím, že dlužnice neplní své povinnosti.

11) Podáním ze dne 16. 8. 2012 oznámila A. L. insolvenčnímu soudu, že odstoupila od darovací smlouvy.

Podle odvolacího soudu lze rozhodná zjištění, z nichž insolvenční soud vycházel a jež dlužnice v odvolání nijak nezpochybnila, shrnout tak, že schválený splátkový kalendář není realizován od října 2010, protože dlužnice ztratila zaměstnání a dosud se jí nepodařilo zajistit si stálé zaměstnání, byť vyvinula aktivitu za účelem jeho získání. Dlužnice není schopna hradit měsíční splátky věřitelům ani odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenční správkyni.

Nutno zdůraznit (pokračoval odvolací soud), že oddlužení je způsobem řešení dlužníkova úpadku, který za zákonem stanovených podmínek vede k osvobození dlužníka od placení zbytku jeho dluhů dle ustanovení § 414 a násl. insolvenčního zákona. K tomu však může dojít, jen pokud dlužník všechny své povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení řádně a včas splnil. Při oddlužení formou splátkového kalendáře je přitom soud již v jeho průběhu povinen zohlednit zjištění, že dlužník s ním spojené povinnosti v podstatné míře neplní a že z tohoto důvodu nelze očekávat završení oddlužení osvobozením dlužníka od placení zbytku jeho dluhů. Pak není důvodu vyčkávat splnění celého splátkového kalendáře a naopak je třeba ukončit proces oddlužení za podmínek vymezených v ustanovení § 418 insolvenčního zákona. K takovému rozhodnutí, učiněnému ve prospěch všech věřitelů, nepotřebuje insolvenční soud jako strážce jejich společného zájmu ani návrh žádného z věřitelů.

V daném případě byla dlužnice v usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře poučena o všech povinnostech, k nimž je v průběhu trvání tohoto oddlužení zavázána, i o důsledcích jejich neplnění spočívajících ve zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkursu na její majetek.

Odvolací soud je přesvědčen o tom, že byť dlužnice projevuje snahu o nalezení zaměstnání, předložila soudu darovací smlouvu ze dne 3. 11. 2011 (uzavřenou s A. L.) a komunikuje s insolvenční správkyní, vzhledem k tomu, jak dlouhou dobu trvá (s výjimkou několika mimořádných splátek) stav neplnění splátkového kalendáře, nelze v takovém stavu nadále setrvávat již proto, že dlužnici vzniká další závazek z titulu dlužné odměny a náhrady hotových výdajů vůči insolvenční správkyni. Dlužnice již v minulosti tvrdila, že dostala příslib zaměstnání, avšak nakonec práci nezískala, a v odvolání tvrdí, že jí bylo zaměstnání od září 2012 (toliko) přislíbeno.

Ačkoliv odvolací soud chápe subjektivní postoj dlužnice k její současné situaci, i snahu nalézt si zaměstnání, vzhledem k narůstajícím nákladům insolvenčního řízení nemůže připustit, aby tento dlouhodobě existující stav řízení, které neplní svoji funkci spočívající v uspokojování pohledávek věřitelů, nadále trval. Protože dlužnice v odvolání neuvedla nic, čím by vyvrátila správnost závěru insolvenčního soudu, že nedokáže plnit podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, byl naplněn důvod pro zrušení schváleného oddlužení podle ustanovení § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, uzavřel odvolací soud.

Proti usnesení odvolacího soudu podala dlužnice dovolání, jehož přípustnost opírá o skutečnost, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tedy že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Podle dovolatelky soud neměl oddlužení zrušit, neboť se po celou dobu insolvenčního řízení snažila plnit podstatné povinnosti stanovené insolvenčním zákonem. Dovolatelka měla celou dobu a má i nadále skutečný zájem, aby její úpadek byl řešen oddlužením formou splátkového kalendáře. Po celou dobu procesu oddlužení se dovolatelka aktivně snažila plnit podmínky stanovené soudem a insolvenčním zákonem, avšak ztráta zaměstnání jí dočasně nedovolila plnit splátky dle splátkového kalendáře.

Právní úprava úpadku formou oddlužení prostřednictvím plnění splátkového kanceláře dává dlužníku možnost uspokojit v průběhu 5 let věřitele alespoň částečně (minimálně do výše 30 % pohledávek).

Soud zrušil schválené oddlužení podle ustanovení § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, s tím, že dovolatelka neplnila podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení. K tomu dovolatelka míní, že po celou dobu (od podání insolvenčního návrhu) povinnosti dané zákonem plnila řádně. O zaměstnání přišla dovolatelka nikoliv vlastní vinou, přičemž i po dobu, po kterou nemohla plnit splátkový kalendář, řádně spolupracovala se soudem a insolvenčním správcem a plnila povinnosti dané jí insolvenčním zákonem, vyjma plnění splátkového kalendáře.

Ustanovení § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona lze dle dovolatelky vykládat šířeji. V rámci insolvenčního řízení plnila většinu svých povinností, takže v jejím případě nemusel soud zrušit schválené oddlužení a měl posečkat do konce pětileté lhůty určené k oddlužení. Soudu muselo být zřejmé z průběhu řízení, že dovolatelka má opravdový zájem na oddlužení. V určitých případech by mělo platit (což zákon výslovně neuvádí, ale možný širší výklad ustanovení § 418 insolvenčního zákona by to soudu umožnil), že dluh lze splácet v průběhu 5 let i s možnými přestávkami, právě „z důvodů okolností, které dlužník úmyslně nezavinil".

Závěrem dovolatelka uvedla, že od srpna 2012 plní řádně splátkový kalendář, od října 2012 je zaměstnána na základě pracovní smlouvy na dobu neurčitou s měsíčním příjmem, který jí dovoluje řádně plnit splátkový kalendář, a od listopadu 2012 pobírá starobní důchod.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 10. 2012, tj. naposledy ve znění zákona č. 167/2012 Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí ve věci samé přisuzuje výkladu ustanovení § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona. Potud jde o věc dovolacím soudem dosud neřešenou.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 398 odst. 3 insolvenčního zákona (ve znění, jež platilo i v době schválení oddlužení) při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tuto částku rozvrhne dlužník prostřednictvím insolvenčního správce mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení oddlužení. Zajištění věřitelé se uspokojí jen z výtěžku zpeněžení zajištění; při tomto zpeněžení se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.

Podle ustanovení § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, jestliže dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud po slyšení dlužníka usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. Učiní tak jen na návrh dlužníka.

Z ustanovení § 415 insolvenčního zákona se dále podává, že je-li hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, nižší než 30 % jejich pohledávek, nebo nedosahuje-li nejnižší hodnotu plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli, může insolvenční soud po slyšení dlužníka a insolvenčního správce přesto přiznat dlužníku osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém dosud nebyly uspokojeny. Učiní tak jen na návrh dlužníka a za předpokladu, že dlužník prokáže, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil, a zároveň, že částka, kterou tito věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem. Ustanovení § 414 odst. 3 platí obdobně.

Dle ustanovení § 418 insolvenčního zákona insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem, jestliže a) dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nebo b) se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit, nebo c) v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení plánu oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, anebo d) to navrhne dlužník (odstavec 1). Má se za to, že dlužník zavinil vznik peněžitého závazku podle odstavce 1 písm. c), byl-li k jeho vymožení vůči dlužníku nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce (odstavec 2). Rozhodnutí podle odstavce 1 může insolvenční soud vydat, jen dokud nevezme na vědomí splnění oddlužení. Učiní tak po jednání, ke kterému předvolá dlužníka, insolvenčního správce, věřitelský výbor a věřitele, který zrušení oddlužení navrhl. Rozhodnutí podle odstavce 1 písm. a) až c) může

insolvenční soud vydat i bez návrhu (odstavec 3). Proti rozhodnutí podle odstavce 1 mohou podat odvolání pouze osoby uvedené v odstavci 3 (odstavec 4).

Skutkový stav věci, jak z něj vyšel odvolací soud, lze shrnout tak, že v době od 31. 8. 2009 (kdy podle usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře měla uhradit první splátku), do října 2009, kdy přišla o zaměstnání, uhradila dlužnice 3 řádné splátky (předjímané usnesením o schválení oddlužení částkou 11 915 Kč měsíčně), neměla žádný stálý příjem až do října 2012, kdy znovu nastoupila do zaměstnání a do té doby poskytla na úhradu pohledávek nezajištěných věřitelů (jak plyne ze zpráv insolvenčního správce citovaných odvolacím soudem) pouze několik příležitostných darů (2 x 3000 Kč, 1 x 3500 Kč a 2 x 5000 Kč). Od srpna 2009 do vydání napadeného usnesení měla dlužnice z celkem 60 splátek (odpovídajících pětiletému období splátkového kalendáře) uhradit celkem 38 měsíčních splátek (5 v roce 2009, po 12 v letech 2010 a 2011 a 9 v roce 2012), přičemž v době rozhodování odvolacího soudu měla zaměstnání pouze přislíbeno.

Při výkladu ustanovení § 418 odst. 1 insolvenčního zákona nelze ponechat stranou obsah ustanovení § 415 insolvenčního zákona, které dovoluje insolvenčnímu soudu přiznat dlužníku osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, ve kterém dosud nebyly uspokojeny, bez zřetele k tomu, že hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, je nižší než 30 % jejich pohledávek, nebo že nedosahuje nejnižší hodnotu plnění, na které se tito věřitelé s dlužníkem dohodli. K předpokladům, za nichž insolvenční soud dlužníka i tak osvobodí od placení zbytku jeho dluhů a které musí být splněny kumulativně, patří (dle dikce § 415 insolvenčního zákona):

1) návrh dlužníka,

2) prokázání toho, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které dlužníka nezavinil, a

3) prokázání toho, že částka, kterou věřitelé na uspokojení svých pohledávek dosud obdrželi, není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.

Jinak řečeno, je-li možné uvažovat o přiznání osvobození od placení zbytku dluhů i u dlužníka, u nějž hodnota plnění, které při splnění oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, je nižší než 30 % jejich pohledávek, nebo u nějž nedosahuje nejnižší hodnotu plnění, na které se věřitelé s dlužníkem dohodli, pak to současně znamená, že při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře bere insolvenční soud po uplynutí zákonem předepsaných 5 let (§ 398 odst. 3 insolvenčního zákona) na vědomí splnění oddlužení bez zřetele k tomu, zda dlužník uhradil věřitelům předepsanou nejnižší kvótu splátek (§ 413 insolvenčního zákona); jinak by postup dle § 415 insolvenčního zákona vůbec nepřicházel v úvahu. To samozřejmě platí jen tehdy, nepřijme-li insolvenční soud po uplynutí zákonem předepsané doby splácení namísto rozhodnutí dle § 415 insolvenčního zákona rozhodnutí dle § 418 insolvenčního zákona.

I na základě této argumentace lze především uzavřít, že lhůta 5 let stanovená insolvenčním zákonem dlužníku ke splácení pohledávek věřitelů při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je lhůtou konečnou (nejzazší), přičemž její počátek určuje pro danou insolvenční věc vždy termín první splátky určený rozhodnutím o schválení oddlužení (§ 406 odst. 3 písm. a/ insolvenčního zákona). V dané věci určil insolvenční soud termín první splátky k 31. 8. 2009, takže poslední splátku měla dlužnice uhradit k 31. 8. 2014.

Další otázkou, jež se nabízí k zodpovězení při konfrontaci úpravy obsažené v § 415 insolvenčního zákona s úpravou obsaženou v § 418 odst. 1 insolvenčního zákona, je zda znak zavinění konstruovaný dikcí § 415 insolvenčního zákona (skutečnost, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v

důsledku okolností, které dlužníka „nezavinil“) se promítá i do rozhodování insolvenčního soudu v předchozí fázi oddlužení (při posouzení, zda je důvod oddlužení zrušit podle ustanovení § 418 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona). V daném případě totiž ani odvolací soud neměl pochyb o tom, že to, že dlužnice neplnila splátkový kalendář, bylo důsledkem okolností, které nezavinila (nezaviněně přišla o zaměstnání a přes vyvinuté úsilí se jí do vydání napadeného usnesení nepodařilo zajistit nové zaměstnání).

Z dikce ustanovení § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona plyne (aniž by jazykový výklad zkoumaného ustanovení odporoval výkladu teleologickému nebo systematickému), že pro účely posouzení, zda je důvod zrušit schválené oddlužení a současně rozhodnout o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem, jelikož dlužník neplní povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení (§ 418 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona), není omezujícím (rozhodným) kriteriem (vylučujícím vydání takového rozhodnutí) to, zda dlužník „zavinil“, že neplní povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nýbrž to, zda dlužník takto neplní „podstatné“ povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení.

Výčet těchto povinností je obsažen v ustanovení § 412 insolvenčního zákona, jež určuje, že po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužník povinen a) vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat, b) hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře, c) bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání, d) vždy k 15. 1. a k 15. 7. kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců, e) nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení, f) neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody, g) nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit (odstavec 1). Právní úkon, kterým dlužník za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře odmítne přijetí daru nebo dědictví bez souhlasu insolvenčního správce, je neplatný. Totéž platí, jestliže dlužník uzavře bez souhlasu insolvenčního správce dohodu o vypořádání dědictví, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl (odstavec 3).

Závěr odvolacího soudu, že dlužnice neplnila splátkový kalendář v důsledku okolností, které nezavinila, tudíž vylučuje možnost aplikace § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.

Napadené rozhodnutí nicméně i tak obstojí (jako ve výsledku věcně správné). Skutkové závěry, z nichž vyšel odvolací soud, totiž jednoznačně ukazují na nutnost postupu dle § 418 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona.

Jinak řečeno, jestliže dlužník za trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře není schopen hradit měsíční splátky předpokládané podle schváleného oddlužení, ačkoli řádně plní povinnosti uvedené v § 412 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona, není to důvodem k postupu podle § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona; postup podle § 418 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona tím však není vyloučen.

V situaci, kdy dlužnice (byť v důsledku nezaviněné ztráty zaměstnání v říjnu 2009) z celkem 38 očekávaných měsíčních splátek uhradila 8 splátek (3 řádné splátky na počátku splátkového kalendáře ze svých příjmů a dalších 5 splátek /plateb/ nestejné /leč nižší/ výše z příležitostných darů) a zaměstnání měla do budoucna jen „přislíbeno“, bylo v intencích ustanovení § 418 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona v době rozhodování odvolacího soudu zjevné, že podstatnou část splátkového

kalendáře nebude možné splnit. Odvolací soud tedy nepochybil, jestliže v rovině právní dovodil, že jsou důvody k postupu dle § 418 odst. 1 insolvenčního zákona.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.), neboť dovolatelce se prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí.

Pro úplnost zbývá dodat, že k okolnostem, které nastaly po vydání napadeného usnesení (jak jsou zmíněny v závěru dovolání) zakazuje Nejvyššímu soudu přihlédnout ustanovení § 241a odst. 4 o. s. ř.

Nejvyšší soud také podotýká, že dlužníku, který neunesl tíhu insolvenčního režimu, a u nějž došlo ke zrušení oddlužení plnění splátkového kalendáře a k prohlášení konkursu na jeho majetek proto, že v důsledku ztráty zaměstnání neplnil podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, nic nebrání v tom, aby se po skončení insolvenčního řízení (po pravomocném zrušení konkursu) znovu pokusil o oddlužení na základě nově podaného insolvenčního návrhu.